

grešena dejanja oblasti, pravno pritožiti na višjo instanco.*

Uporablja jo torej to svojo pravico, ugovarjamo, prosimo:

Visoko c. kr. ministrstvo za uk in bogocastje blagovoli čuvati individualne in državljanske pravice slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem ter blagovoli v to svrhu izpodbijani odlok kot v zakonu neutemeljen razveljaviti ter odrediti, naj se nam mesečna plača tudi v prihodnje nakazuje na podlagi dosedanjih, a v prihodnje samo slovensko tiskanih izplačilnih knjižic in na podlagi kolkovanih osebnih pobotnic.

Za slučaj, da bi Visoko isto ne blagovollilo pričujočega tolmačenja odobriti, naj blagovoli Visokoisto odrediti, da se bodo učnim osebam narodnih in meščanskih šol s slovenskim učnim jezikom na Štajerskem v zmislu določb člena XIX. državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra leta 1867. predlagali v izpolnitev in podpis slovensko tiskani izplačilni imeniki dotlej, da se zadeva pravnoveljavno dožene na c. kr. upravnem sodišču.

V dne rožnika 1914.

Razločni podpis s službenim značajem.

Rok za ugovor na naučno ministrstvo z odločilno močjo je potekel v zmislu zakona z dne 8. februarja 1869 dne 9. maja 1914, kdor ni do tega dne vložil ugovora, naj ga vložijo z zgornjim besedilom najpozneje do 26. junija 1914, in sicer naravnost deželni šolski svet, seveda priporočeno; kdor ga ne vložijo do tega dne, izgubi pravno moč, se pozneje pritožiti. Na ugovor je treba prilepiti na prvo polo kolek za 2 K, na vsako naslednjo polo pa po 1 K. Priloge ni treba nobene.

Ugovor sme vložiti tudi vsako okrajno učiteljsko društvo, če ima v svojih pravih določbo, n. pr.: Pospeševanje učiteljskih koristi (interesov) ali n. pr.: Pospeševanje vseh stanovskih zadev učiteljskega ali n. pr.: Varstvo pravic učiteljskega ali n. pr.: Jačjenje slovenske narodne zavesti, varstvo pravic in pospeševanje stanovskih zadev učiteljskega. Ako pa katero okrajno učiteljsko društvo nima takih ali podobnih določb, je vseeno upravičeno ugovarjati na ministrstvo iz razloga, ki je pojasnjen pod črto točke 3. II. tega ugovora.

Položaj je sledeč:

1. Ni neobhodno potrebno, da bi se morala pritožiti vsaka učna oseba, zadoštuje, če se vložijo v vsakem okraju po en ali več ugovorov, na katerih se naj podpišejo vse učne osebe ene in iste šole ali več šol skupaj. Ker je to celotna skupna zadeva, ni treba za vsak podpis posebe kolkov, temveč velja za vse podpise prej omenjeno število kolkov.

2. Neobhodno potrebno je, da vložijo takšen ugovor vsako okrajno učiteljsko društvo. V to svrhu ni treba nalašč sklicevati zborovanja društva, v njunih zadevah tudi ne odbora, temveč naj vložijo ugovor predsednik ter se naj ugovor naknadno v zapisniku odborove seje, oziroma zborovanja odobri, da se pridobi legitimacija, da je predsednik res ravnal v smislu volje udov društva, a vsekakor je bolje in mogočnejše, če je le mogoče, da se vrši zborovanje ali vsaj odborova seja.

3. Neobhodno potrebno je, da vložijo enak ugovor tudi Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem, ki je to celo dolžna storiti v zmislu svojih društvenih pravil.

Vzrok, zakaj se naj vse tri vrste teh ugovorov vložijo, je sledeč:

1. Naučno ministrstvo bi moglo vključiti jasnosti te pravice razsoditi, da okrajno učiteljsko društvo ni bilo upravičeno zastopati individualnih pravic posameznika, ker se ni nihče v dotičnem okraju individualno, t. j. osebno, pritožil, s tem bi se stališče nadaljne pritožbe na upravno sodišče poslabšalo.

2. Okrajna učiteljska društva naj ugovarjajo, da se v poznejši pritožbi na upravno sodišče pokaže po eni strani enotnost naše volje in organizacije, po drugi pa nujnost zadeve in večja upravičenost ter moč Zvezinega ugovora.

* Za okrajna učit. društva: V imenu vseh svojih . . . udov učiteljev in učiteljic se pritožuje torej pravnoveljavno (na podlagi sklepa odborove seje, oziroma zborovanja društva z dne . . .). Okrajno učiteljsko društvo, proseč: Visoko c. kr. ministrstvo itd.

3. Zveza se pa mora na vsak način pritožiti, da bo mogla pozneje v odklonjenem slučaju vložiti tožbo v imenu vseh ugovornikov na upravno sodišče, sicer bi mogla biti zavrnjena, češ, da ona sedaj ni upravičena tožbe vlagati, ker se ni prej ugovorov udeležila.

Vse, karkoli je bilo rečenega o ugovoru na naučno ministrstvo, velja tudi o ugovoru proti tozadevnemu odloku c. kr. finančnega deželnega ravnateljstva v Gradcu z dne 2. aprila 1914, št. 647/VI, na c. kr. finančno ministrstvo na Dunaju. S tem odlokom se je bilo namreč davčnim uradom ukazalo, začeti s 1. majem 1914, izplačevati učiteljsko plačo na podlagi »Zalungliste«. Ker ni finančno ministrstvo izdalo tega ukaza, naj se ne vlagata prošnja za preklic, kakor se je to v predzadnjem »Uč. Tov.« pomotoma priporočalo, temveč naj se vložijo vse tri vrste ugovorov z enakim, po nekaterih mestih po potrebi izpremenjenim besedilom. I. delu tega ugovora se naj doda še 5. točka:

»Po zakonu o pristojbinah smo dolžni dati državi za sprejemanje svoje plače pristojbino v obliki kolkov na pobotnicah, zaradi česar na novo uvedenih »Zalunglistah« odtegljajo od plače namesto kolkov niso v zakonu utemeljeni.«

Od nekdaj se čujejo glasovi, da se naj ugovarja samo na finančno ministrstvo, na naučno ministrstvo pa ne. To je docela krivo mnenje. Finančna oblast nima nad učiteljskim nobene izvrševalne (eksekutivne) oblasti, to oblast ima nad nami deželni šolski svet, da torej ne dobi njegova naredba izvršilne moči, je treba na vsak način vložiti ugovor proti odloku deželnega šolskega sveta na naučno ministrstvo. Če zmagamo pri naučnem ministrstvu, nas ne morejo finančne oblasti siliti na prejemanje plače brez pobotnic, četudi bi finančno ministrstvo bilo drugačnega mnenja.

Zadeva bo pokazala, ali ima slovensko učiteljsko na Štajerskem v sebi toliko moralne moči, da se ne bo dalo izključiti od sodelovanja pri urejanju svojih stanovskih, družabnih, gospodarskih, državljskih in narodnostnih razmer.

Upamo, da prebijemo izkušnjo častno.

(Dalej.)

ALOJZIJ HREŠČAK:

„Kontrolor Škrobar.“

Meditacija.

I.

Napovedal se nam je pred časom najnovejši slovenski roman, Kraigherjev »Kontrolor Škrobar«.

Z nestrpnostjo sem čakal dneva, ko bom mogel zadostiti svoji radovednosti.

Pred menoj leži roman, obširno delo, preko 600 strani. V par dneh sem jih preletel, napetost je ponehala — končal sem. Nastopila je reakcija. Vsa nepregledna množica novih vtiskov se mi vrtili v glavi; raztreseni in nerazvrščeni mi plešejo čisto kaotično pred očmi. Treba je, da sežem energično v ta vrtinec in uredim s kritično roko nedisciplinirano armado.

Predvsem kratka vsebina tega dela:

Kontrolor Škrobar pride na svoje novo mesto, v mal trg na slovensko-nemški štajerski meji. Škrobar je lahkoživec, don Juan in nič drugega. Od cveta na cvet, iz enega objekta v drug objem, iz ene postelje v drugo: to je vsebina njegovega življenja, to je njegova življenska maksima. Njegova metoda: jako enostavna. Peščica donjuanskih fraz, ki jih prezentira skoro vsaki ženski, ki jo sreča na svoji poti skozi življenje, par narodnih pesmi, ki mu služijo kot surogat v pomankanju primernih govornih tem v družabnem krogu, pa dobra porcija nestrannosti in predznosti: to je municija, s katero se je opremil Škrobar za življenjski boj.

Tako oborožen koraka naš don Juan od »zmage« do »zmage«, od škandala do škandala. Vedno globlje se pogreza v blato, vedno debelejša je koža, v katero je odet junak Škrobar.

Vda se alkohololu, voli z nemškutarji, zanemarija svojo službo, in končno napravi krogla iz samokresa konec bednemu življenju junaka, zmagovalca tolikih »trdnjav«, ki mu je postalo slednjič lastno življenje pretežka butara.

Končalo je življenje, neplodno, da — naravnost ostudno. Nihče ne bo potočil solze za njim, njegova smrt je za čitatelja naravnost psihična potreba. V kolikor je bil namen pisateljev, obuditi nad tem protipom velikega dela moderne inteligence stud in gnus, se mu je briljantno posrečil. Škrobar se čitatelju stadi, njegovo življenje vpliva zlodejno celo na fizično konstitucijo čitatelja. Pogled krastače ne zbuja

tako neprijetnih občutkov kakor ta padajoča, vedno globlje in globlje se pogrežajoča, žalostna figura junaka Škrobarja. V njegovi bližini ni prostora idealom, ni gojišča čistega. Kar pride z njim v dotiko, izgubi na vrednosti, se onesnaži. Mož nam predstavlja močvirje, iz čigar umazanih tal se dvigajo strupeni plini in ogrožajo vsak čistejši in nežnejši impuls s svojim mrtvaškim dihom.

Kaj pa milje kontrolorja Škrobarja?!

Čisto primeren, logičen, naravno konstruiran. Milje, ki Škrobarje vzgaja, ki jim nudi najprimernejša tla, na katerih se Škrobarji bujno razvijajo in napredujejo. Enega brez drugega si ne moremo misliti, eden je predpogoj drugemu. Marazmatična tla, marazmatična družba, marazem posameznih individij.

Kar požene zdravega v tej splošni pokvarjenosti je obsojeno na vegetiranje. Milje mu ne dá veljave, zapisano mu je ob rojstvu, da je kandidat smrti.

Založnikov prospekt nam trdi, da pisatelj noče razmer niti olepšati, niti jih potvoriti ali počrniti. Realist je in zato noče nič drugega, kakor podati realno sliko obstoječega.

Nočem se spuščati v to — ker se ne čutim poklicanega — v koliko je to stališče v umetnosti opravičljivo in v koliko ne. Zdi se mi, da se pisatelj ni držal tako strogo čiste realnosti, kakor to trdi njegov založnik. So mesta v romanu, kjer prevladuje gol naturalizem in tudi celoten vtisk dela ni po tem, da bi človek dobil jasno in resnično odgovarjajočo sliko nove dežele, ki služi romanu kot torišče. Gre, kakor je občutek, ki zapolje v čitatelju, ko zapre knjigo, ob zaključku. To ni občutek zadoščenja, ki se poloti človeka, ki je prodrl v terro incognito: novo spoznanje.

Realistika našega romana je realitika temne strani obstoječega. Manjka ji realitike svetlobe, luči. Pogrešamo v romanu zdravega antagonizma. In ker tega ni, se bojim, da delo, o katerem sem pričel, da je pisano s srčno krvjo humanista, ne doseže smotra, ki si ga je postavil njegov avtor.

Poslovni red za Zavezo.

Poslovni red za Zavezo.

Kot referent o tej točki povodom letošnjega delegacijskega zborovanja slovenskega Štajerske Zveze sem obljubil, da dam sprejete točke s strojem »Učit. zadruge« razmnožiti in jih doposlati vsem v Zvezi včlanjenim društvom. Ker zdaj tega ne morem storiti, se dovoljujem zateči se h glasilu, proseč cenjenega tovariša urednika za malo prostora.

Zveza je zavzela napram poslovnemu redu nastopno stališče:

K I. členu: Odseki.

§ 8. novih pravil se glasi: Zavezo upravlja:

- a) vodstvo,
- b) upravni odbor z odseki,
- c) delegacija.

§ 10., točka B, pa določa, da vsaka deželna zveza izvoli v vsak odsek po enega člana in da vsak odsek izvoli načelnika, namestnika in zapisničarja.

Glasom predlaganega poslovnega reda imajo stalni odseki izvoliti tudi svojega poročevalca ter so nekak nadzorovalni organ okrajnih učiteljskih društev, oziroma deželnih zvez.

Koliko bo pa vse to stalo, in kdo bo vse to plačeval? Glasom novih pravil dotične deželne zveze in kjer teh ni, pa dotična deželna društva (§ 13, 18).

Kje se bodo vršile seje odsekov? Ako v Ljubljani, bodo izvenkranjske deželne zveze preveč obremenjene, ako na Primorskem, bomo Štajerci preveč prizadeti in nasprotno.

Kako se naj odseki konstituirajo? Glasom § 2., točka a, novih pravil je namen Zaveze združitev vsega jugoslovanskega učiteljstva po Dalmaciji, Goriškem, Istri, Koroškem, Kranjskem, Štajerskem in Trstu. Te deželne zveze se imajo v mislih. Ako bi ves ta ustroj funkcioniral glasom poslovnega reda, bi samo ena seja vseh odsekov stala toliko denarnih žrtv, da bi bilo kar groza.

Toda Dalmacija in Koroška za sedaj ne prideta v poštev. Ostanejo še samo Kranjska, Primorska in Štajerska. Primorska bi imela tri deželne zveze: goriško, istrsko in tržaško. Potemtakem bi glasom pravil imela Primorska v vsakem odseku po tri člane, Kranjska in Štajerska pa samo po enega.

Kar se tiče števila predlaganih stalnih odsekov:

1. gospodarskega,
2. stanovsko-politiškega,
3. pedagoško-didaktičkega,
4. časnikarskega,

naglašam, da se je pri preračevanju novih pravil odklonila točka, da Zaveza vzdržuje tudi gospodarska podjetja. Ker je ta točka odpadla iz pravil, je čisto naravno, da naj odpade tudi v poslovnem redu.

Delokrog ostalih treh odsekov bi bilo težko precizirati; zakaj marsikatera zadeva bi spadala v dva ali celo v vse tri odseke. Razen določenih stalnih odsekov bi trebalo še drugih. Tako n. pr. predlaga Savinjsko učit. društvo »Odsek« za mladinsko slovstvo. Ravno kar se tiče tega odseka, stavljam vprašanje, bi li ne bilo bolje, da bi se vanj izvolili priznani strokovnjaki, ne oziraje se na deželne meje? Sprejel se je nastopni predlog: Člen I. Odseki, se odkloni, ker zadeva za sedaj še ni zrela, ne z ozirom na število odsekov, ne z ozirom na število članov vsakega odseka, ne z ozirom na pokritje stroškov.

K II. členu: Javni društveni shodi.

Sprejeto z izpremembo pri točki e, da zadostuje, ako stavljene predloge podpira ena osmina navzočih članov.

K III. členu: Društva.

Sprejeto.

K IV. členu: Stalno tajništvo.

§ 1. novih društvenih pravil določa, da ima Zaveza svoj sedež v kraju, kjer biva vsakokratni predsednik. Ni izključen slučaj, da se pozneje kdaj sedež Zaveze prestavi v kak kraj izven Ljubljane. Ali se naj potem uradniki stalnega tajništva presele v kraj, kjer bi prebivali takratni predsednik, ki ima biti obenem vodja stalnega tajništva? Ali bi se to dalo sploh izvesti?

Osnovale so se in se še imajo osnovati deželne zveze; upravnemu odboru naj bi se priklopil nov urad, namreč odseki. Iz tega je sklepati, da se ima delo pri Zavezi porazdeliti, decentralizirati. Če je pa potem treba še novega, nekakega »def. prezidialnega uradništva«?

Zaveza ne zmaguje niti sedanjih upravnih stroškov. Zdaj pa si naj naloži še novih?

Stalno tajništvo se je pri preračevanju novih pravil o priliki predlanskega Zvezinega zborovanja v Celju odklonilo. Zato bi se ga zdaj naj ne predlagalo vnovič.

Stalno tajništvo se odkloni.

K V. členu: Članarina.

§ 7. novih pravil se glasi: Visokost letnih doneskov za posamezne člane določa delegacija od enega zborovanja do drugega na predlog upravnega odbora.

Iz tega jasno sledi, da ta zadeva ne spada v poslovnik.

Člen V. se odkloni.

Zadeva pa pride pred delegacijsko zborovanje ter ostane kljub temu pereča. Dovoljujem si tukaj napram njej čisto odkrito zavzeti svoje stališče.

Ko se je Zaveza ustanovila, se je proglasil »Popotnik« kot njeno glasilo in se na ustanovnem občnem zboru sklenilo, da naj »Tovariš« preneha. Slednji tega ni hotel storiti. Pozneje sta se oba lista reformirala s tem, da je Zaveza prevzela oba lista v svojo last in prevzela tudi vse režije in da se je razdelil njun delokrog. Ob lista sta tedaj Zavezina last. Ob lista naj bi po pravih pravičnosti bila dva enakopravna brata. Pa glej, kar naenkrat je »Tovariš« Zavezino glasilo in obvezen za slehnega člana organizacije, »Popotnik« je pa izgubil šaržo glasila in izdala se je parola, da naj ga naročuje vsaj vsaka šola. No, in danes slišimo glas iz Kranjske, da je »Popotnik« pravzaprav štajerski list.

Jaz trdim: »Popotnik« kot naše pedagoško-didaktičko glasilo je za pravega in dobro organiziranega učitelja ravno toliko vreden in ravno tako potreben kakor »Tovariš«. Nobenemu izmed njiju naj ne gre prednost. Če je eden obvezen, bodi tudi drugi.

Zalostno dejstvo je, da se slovensko učiteljstvo veliko premalo briga kakor za »Tovariša« tako za »Popotnika«. Na Štajerskem se n. pr. mnogo bolj marljivo naročuje in čita »Tagespost« ali »Modezeitung«. Iz tega sledi, da postajamo brezbrizni napram svoji stanovski organizaciji in nehoti se potapljam v nemško morje.

Kaj je tedaj storiti? »Popotnik« in »Tovariš« bodita kot Zavezini glasili za vsakega v njej organiziranega učitelja obvezna. Sprejmemo to načelo in povrh je še desetkrat pribijmo! Ali bo pa kaj pomagalo? Kje pa imamo sredstva, da izvedemo ta sklep napram onim, ki se mu protivijo? Ali naj dotičnike izključimo iz društva? Ali bodo potem naenkrat postali naročniki? Ne, pač pa društvo izgubi člane in članarino. Končno se bomo vendar morali okleniti načela, da je naša obveznost napram listom moralnega značaja.

Liste bomo naročali in plačevali pri upravnih, društvenih bomo pa plačevali pri društvenem blaginiku.

Da bomo pa mogli svoji moralni obveznosti napram listoma zadostiti, je nujno potrebna njihova reforma:

- a) cena se bo morala znižati,
- b) obseg listov se bo moral temu primerno reducirati,
- c) vsebina se bo morala revidirati.

K VI. členu: Končne določbe.

Sprejeto z nastopno premembo točke f), da deficit svojega običnega zbora poravnava Zaveza sama, pa samo v toliko, kolikor se je program vršil sporazumno z njo in z njenim odobrenjem.

Dodatek.

- Zveza pogreša v poslovnem redu:
- a) določb glede poslovnega reda za delegacijska zborovanja in sej upravnega odbora;
 - b) določb, ki bi precizirale delokrog delovnih zvez in medsebojno razmerje med njimi in Zavezo.

Fr. Brinar, t. z. poročevalec.

Vabilo

na

40letnico Učiteljskega društva za ormoški okraj,

ki se vrši

dne 14. junija t. l.

po sledečem vzporedju:

1. Sprejem gostov v Ormožu pri vlakih:
 - a) od vzhoda ob 6. uri 54 min. zjutraj,
 - b) od zahoda ob 10. uri 26 min. dop.
2. Slavnostno zborovanje v ormoški okoliški šoli. Začetek točno ob 11. uri dop.
 - a) Pozdrav.
 - b) Slavnostni govor.
3. Skupni obed v Škorčičevi dvorani ob 1. uri popoldne. Kuvert za osebo 3 K 40 v. Pri banketu koncertuje polnoštevila godba slov. okol. gasilnega društva pod vodstvom kapelnika tov. Dom. Serajnika.
4. Skupna udeležitev slavlja 30letnega obstoja ormoške čitalnice, pri kateri sodelujejo tudi pevci in pevke našega učiteljskega društva.

Opombi:

- a) Slavnost se vrši ob vsakem vremenu.
- b. Oglasitve na obed sprejema najpozneje do 7. junija tov. Ad. Rosina v Ormožu. Obenem z oglasitvijo se naj pošlje znesek za banket.

V Ormožu, dne 18. maja 1914.

J. Rajšp, t. č. predsed. Ad. Rosina, t. č. tajnik.

Če gospodinja ne ve,
katero primes najvzame
k zrnati kavi, naj
poskusi Kneippovo
Kneippovo sladno kavo.

Popolnoma bo
zadovoljna.

Pri poskusu je pastil, prostim, na
predpis za kuhanje. Dobil se povsod,
kjer hoče kaj natančnejšega štati
o tej kavini piljati, naj piše Kathrei-
nerjevim trgovcem za sladno kavo
d. dr., Dunaj 1., Annagasse št. 8.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Slovenski Šolski Matici je naklonilo c. kr. ministrstvo za bogočastje in nauk za prireditve počitniškega tečaja v letošnjih velikih počitnicah šeststo (600) kron.

Kranjsko.

Kamniško učiteljsko društvo zboruje dne 28. maja t. l. ob 3. uri popoldne v Domžalah (v Sokolskem domu). O saniranju Zavezinih listov poroča tov. Ivan Schmeidek, o poslovnem redu Zaveze tov. Anton Germek. Na zborovanju sestavimo tudi podrobni učni načrt za ponavljalno šolo.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj ljubljanske okolice ima svoj redni občni zbor dne 2. junija t. l. popol-

dne ob 4. uri v Narodnem domu (pritličje na desno) v Ljubljani.

Dnevni red je:

1. Pozdrav.
 2. Poročilo tajnika in blagajnika.
 3. Volitev pregledovalcev računov.
 4. Volitev odbora.
 5. Volitev delegatov k zborovanju Zaveze.
 6. Slučajnosti.
- K obilni udeležbi vabi za odbor:
- Janko Žirovnik,
t. č. predsednik.

Štajersko.

Šaleško in Slovenjegraško učit. društvo sta zborovali v četrtek, dne 7. maja, ob polnoštevili udeležbi v Velenju.

Ko je tovariš predsednik pozdravil prav presrečno ljube nam tovariše iz Slovenjegraškega okraja, smo se lotili takoj resnega dela.

Prvo smo sklenili, da odvrnemo nemške »Zalungliste«. V to svrhu se pooblasti učit. društvo, da sestavi prošnjo na finančno ravnanje, naj pošilja davčnim uradom zadostno število slovenskih tiskovin »Zalungliste«; to prošnjo naj pošlje vsem šolskim vodstvom, da jo potrdi in podpiše posamezno učiteljsko.

Tovariša Hergouth in Alt sta nam poročala o Zvezinem zborovanju v Mariboru.

Tovariš Košutnik pa je preštudiral »Moje prvo berilo« in »Mojo prvo čitanje«. Podal nam je temeljito oceno obeh knjig v tako duhoviti in kratkočasni obliki, da smo se poleg vse resnosti dobro nasmejali. Ko smo slišali dovolj vrlin prve knjige in hibi druge, smo enoglasno sklenili, da se stavi na letošnji uradni konferenci predlog, naj se z novim šolskim letom uvede v Šoštanjskem in Slovenjegraškem okraju Widrovo »Moje prvo berilo«.

S temama za letošnjo uradno konferenco nas je seznanil ravnatelj Vrečko, za kar smo mu prav hvaležni.

G. Globočnik iz Kranja je priporočal svojo organizacijo »Vrtnarska šola«. Dobil je mnogo naklonjenosti svoji ideji.

K sklepu se izraža ravnatelj Vrečko željo, da se zopet vidimo na učit. sestanku, kar je želja tudi vsakega posameznika.

S tem se je zaključilo lepo uspešno zborovanje, na kar smo se podali k skupnemu kosilu. Prebili smo ostali del dneva v lepi harmoniji, med petjem, smehom in prijateljskimi pomenki do večernih vlakov, ki so nas razdružili.

Slovenjegračani, na snidenje!

Učiteljsko društvo za celjski okraj je zborovalo 3. majnika v Celju ob lepi udeležbi. — Kot novega udeleženca je pozdravil t. preds. t. gđc. Ciglerjevo, ki se je zopet priselila v naš okraj. — Iz društvenih zadev posnamem: Na dr. Sernčevi 70letnici je zastopal društvo in v imenu tega pozdravil slavljence t. preds. Brinar. — Glede sprejetja nekega člana izven okraja je predsednik mnenja, da je bolje, da je nekje včlanjen, kakor nikjer. — Tov. Knaflič je poslal poziv v zadevi nemških plačilnih pol. Stori so se bliji v tem oziru že primerni koraki.

O Zvezinem običnem zboru je podal natančno, kritično sliko t. predsednik. Isti je nadaljeval poglavje o naši vzgojni nalogi, in sicer o karakteriziranju otrok. V jedrnatih stavkih je dokazal neumnost karakteriziranja po sumaričnih polah, ki so ravnokar v veljavi, in priporočal označevanje senčnih in solčnih strani otrok v ročnih zapisnikih.

Za izdelovanje učnih načrtov se sprejme predlog, da se vrši v ta namen 1. četrtek v juniju zborovanje.

Dva zanimiva dogodka sta pripovedovala t. Jelovšek in Šah: prvi o sramotnem napadanju dramskega župnika na šolo in učiteljsko, drugi o čudnem nastopu neke odvetniške pisarne.

Ob koncu je izročil t. Logar vsem navzočim pozdrave v obliki krasnih encijanov, za kar se Ti, dragi tovariš, iskreno zahvaljujemo!

Učiteljsko društvo za polit. okraj Ljutomer je imelo svoj občni zbor v četrtek, dne 7. maja 1914, v Radincih. Tov. predsednik pozdravlja navzoče, ki se niso ustrašili slabe poti, oziroma oblakov, ko je bilo treba slušati pozivu društva. To je jasen dokaz, da se učiteljsko zaveza svojih stanovskih dolžnosti, svoje časti ter je obenem poročilo boljših časov. Napredujemo, ker moramo napredovati. Borimo se za lepše dneve, in kakor je videti, niso več daleč. — pozdravlja na to še posebe nova člana tovariša Venigerholza in Štefancijozo. Slavili pa smo ta dan še neki poseben dogodek. Naš občesposlovani, ugledni tov. nadučitelj Simon Cvahte je praznoval 30letnico pristopa k društvu, ki mu je bil vsa dolga leta zvest, delaven član. Tudi sedaj, ko je po hudi bolezni okrevaj, je prihitel

zopet med nas. S presrečnimi besedami mu čestita predsednik, želeč mu še dolgo vrsto krepkih let. Tov. Cvahte se zahvaljuje, zatrjujoč, da ga je vedno veselilo delo za prosih stanu, za ljudstvo in za napredek. Zahvaljuje se obenem vsem onim, ko so se ga spominjali za njegove bolezni.

Izmed došlih dopisov bi omenil onega glede novih plačilnih listov. Sklenilo se je, da se obrne društvo do Zveze, ki naj izposluje ali samoslovenske, ali vsaj dvojezične tiskovine, ali pa naj ostane pri potlačnicah. Nove plačilne pole pa niso nič drugega, kot nov poizkus germanizacije.

Tov. tajnik poroča, da je zborovalo društvo v preteklem letu 6krat; udeležba je bila povprečno prav dobra. Vendar je še precej tovarišev, ki bi se lahko poboljšali ter marljivejše zahajali med nas. Nekateri pač mislijo, da so z letnino zadostili že vsem obveznostim do društva. S takim naziranjem stavišajo ti tovariši svojo stanovsko zavednost v jako čudno luč. Kdor ima za vsemogoče postranske posle dovolj časa in denarja, bi ga pač tuptam lahko tudi svojemu stanu posvetil. Društvo šteje 45 članov.

Iz poročila blagajnika je posneti sledeče: dohodkov je imelo društvo 207 K 12 v, izdatkov pa 178 K 71 v; preostane torej 38 K 41 v. — Sklenilo se je ob tej priliki, da se osnuje »društveni sklad«, v katerega naj se stekajo letni preostanki ter prostovoljni prispevki članov. Volili smo na to nov odbor, in sicer so izvoljeni sledeči tov.: preds. I. Tomažič, podpreds. S. Cvahte, tajnik Fr. Cilenšek, blag. J. Kryl, knjižničar K. Maurič, pevovodja Fr. Cvetko, odbornik Erlinda Bernardova. Za delegacijsko zborovanje Zaveze se določijo tov. Tomažič, Cvetko, Maurič, Jandl, namestnikom pa gđc. Cvahte in Cihha. Ostale točke dnevnega reda, kakor predavanje in poročila, se preloži radi pomanjkanja časa. Ker slavi v juniju sosednje ormoško društvo svojo 40letnico, se sklone, da v tem mesecu ne zborujemo, pač pa se udeležimo kolikor mogoče članov našega društva omenjenega slavlja. Prihodnje zborovanje se vrši 2. julija pri Sv. Jurju.

Slovenjebistriško in konjiško učiteljsko društvo je imelo dne 7. maja t. l. v Poljčanah majniški izlet in svoje skupno zborovanje. Akoravno ni bil poprejšnji dan posebno vabiljiv za daljno pot, se je vendar zbralo še lepo število izletnikov v poljčanski šoli. Imeli smo tovariše goste v svoji sredini tudi iz mariborskega in šmarskega okraja. Svoj pristop v društvo prijavili Jos. Steinberger, uč. v Spodnji Polskavi. Zborovanje se je vršilo po običajnem vzporedju. Med dopisi se je vzelo na znanje da družba »Haftpflichtversicherung« ne prevzame odškodnine za slučaj, če ga je učitelj zakrivil zaradi prestopka § 82. Posel za evidenco društvenikov, koliko jih je naročnikov na stanovske liste, in v to potrebna agitacija se je poverila tovarišu Krotkemu. Poročilo, kako nam zasnovati društveni sklad, da bo plodonosen, prevzame blagajničar tovariš Jankovič. Priporoča se še pristop k »Učiteljskemu konviktu«, da dobi čim več članov iz Štajerskega. V svrhu vplačanja udnine se razdele položnice med društvenike. — Sklenili so se tudi primerni koraki za izposlovanje slovenskih ali vsaj dvojezičnih »Zalungliste«, ki so uvedene namesto pobotnic in plačilnih knjižic. Za sedaj se bodo vposlani nemški izpolnjevali s slovenskim besedilom. Predaval je tov. Schell o temi »Šolsko vodstvo z ozirom na oglašajoče se sedanje zahteve«. To predavanje je bilo jako aktualno. Referent nam je predložil žive slike raznih »prenatančnih« šolskih voditeljev; tudi je pokazal, kako se lahko pride, ustrezajoč novodobnim zahtevam, navzkriž z obstoječimi predpisi. Poslušalci so z veliko pozornostjo prisostvovali zanimivemu govoru, za katerega je žel predavatelj ob koncu hrupno priznanje. — Nič manj ni zanimal društvenikov drug referat tovariša Darka Gselmanna. Izvolil si je temo: »Ljudskošolski učitelj, njegova naloga in predizobrazba«. V obširnem predavanju se je razvijal sedanji način izvežbanja učiteljskega naraščaja. Govornik je dokazal, da ta ne zadostja zahtevam sedanjega časa. Učitelj, zapustivši učiteljske, ni kos nalogi, ki ga čaka zunaj na delu. Na vsakem drugem polju skrbi država za nadaljno naobrazbo (vojaški stan); samo učitelju ne preostaja nič drugega kakor da se izpopolnjuje s samozobrazbo. V tem oziru je tov. referent sam lep zgled.

O življenjskem zavarovanju je še govoril zastopnik »Prve Češke« in vzpodbujal navzoče, da se naj v slučaju zavarovanja vselej uvažujejo slovenske zavarovalne družbe.

Po uradnem smo se zbrali k skupnemu obedu. V veseli tovarišiji, spremljani z napitnicami in petjem, je prehitro prišel čas, ki nas je ločil.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo dne 7. junija t. l. ob eni uri pop. pri Sv. Križu poleg Slatine po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik.
 2. Dopisi.
 3. »Iz gospodinskega tečaja«, predava tovarišica gđc. Grilčeva.
 4. Konferenčna vprašanja, poročata Hinko Šumer in Tom. Kurbus.
 5. O društvenih listih in o vplačanih prispevkih za organizacijo, poroča predsednik.
 6. Slučajnosti.
- K obilni udeležbi vabi za odbor Tom. Kurbus, t. č. predsednik.

Obrambni vestnik.

SOVRAŽNIKOM V VEDNOST.

Zadnja leta delujejo vse klerikalne sile s polno paro, da bi ugonobile organizacijska dela naprednega učiteljskega: od zadnjega vaškega mežnarja in klerikalnih šolskih nadzornikov gori do deželnega odbora (glej disciplinarni red nasvetovanega dež. šol. zakona).

Zlasti jim je trn v peti naš stanovski list »Učiteljski Tovariš«. Kaj so že vse poizkusili, da bi ga uničili! Po deželi straše učiteljsko, češ, da ne dobe draginskih doklad, da ne bode pomaknjeno v višji plačilni razred in ne doseže višje službene stopnje, ako je naročeno na ta list. Lotili so se najprej učitelje, pozneje mlajših učiteljev (glej dopis v 32. št. 1. 1911), toda le z malim uspehom. Ker to ni zaleglo, se je podalo par »formalnih stopničarjev«, med tema eden, ki je poprej puščal po zbornici polno mizo smeti, ko je popravljal vajencem in učencem risbe in zvezke, da bi dosegel boljšo kvalifikacijo po organih, ki ničesar ne vidijo, na lov proti stanovskemu glasilu. Pa tudi ti najnovejši pedagogi gori na Gorenjskem in dobi po Dolenjskem so dosegli le malenkosten uspeh.

Na pomoč jim prihaja, kadar se nudi le mala bilica, naš največji prijatelj »Slovenec«. Ta izkuša ob vsaki priliki blatiti in smešiti ne le naprednega učiteljskega, ampak tudi vse, kar izhaja iz njegove organizacije. Zlasti so mu nadležni Učiteljska Tiskarna in stanovski listi »Popotnik«, »Zvonček« in »Učiteljski Tovariš«, največ pa groze zaradi političnega dnevnika »Dneva«, ki pa učiteljska organizacija ni ž njim v nikakršni zvezi. Pri krajnih šolskih svetih agitirajo zoper vse navedene liste pa do zadnje tiskovine, ki izhaja iz te tiskarne. Toda čudo: Klerikalci preklinjajo, organizacije delo pa prav lepo procvita. Res, božji blagoslov!

S kakšno slastjo je pograbil »Slovenec« z dne 16. febr. 1914, št. 37, vest upravnistva »Učiteljskega Tovariša« (ki ga v strastni zaslepljenosti zamenjava z uradništvom tega lista), da je prejel »za položnice le 1.60 K. S hinavsko hudobnostjo zavije oči proti nebu, rekoč: »To so pa hude reči! Prosim vas, polovico (?) februarja je že preč, v blagajni pa naročnine 1.60 K!«

Povprašali smo upravnistvo, če je že res tako pri kraju z listom, ki izhaja že 54. leto? Upravnistvo pa nam je sporočilo ravno nasprotno s hudomušno opazko: »Nič bati! V blagajni imamo toliko, da lahko plačamo glasilu Slomškarjev za 3 do 4 leta naprej in pa še vse tiste dolgove, ki so jih pustili koritarji-uskokci pri upravnistvu za nekda dobro, pa sedaj »brezversko« glasilu.«

Tako je naš dični in stari prijatelj »Slovenec«, ki mu je uradništvu plačalo naročnino za vse njegove in »Domoljubove« laži že 5. januarja 1914, ki pa še do danes ni plačal naročnine za naše »brezversko glasilu«, lagal po stari, izkušeni navadi.

Pa to bi še nič ne bilo, zakaj kakor že znano, smo vajeni napadov iz Kopitarjeve ulice in jih niti ne čitamo več. Naši prijatelji nas morajo nanje šele opozarjati. Mi imamo drugega dela dovolj.

V novejšem času pa se je pridružila tem lažnivcem in grobokopom vsega naprednega — »Zarja«, glasilu socialne demokratske stranke, ki velja tudi kot »napredna«. — »Par nobile fratrum« smo vzkliknili, ko smo prečitali dopis tega glasila s Krasa, ki ga je »Slovenec« seveda zopet z največjo slastjo v svoji 108. številki ponatisnil.

Kaj strašnega pa se je zgodilo?

Pozvedeli smo, da »službuje tam na Krasu učitelj — socialist, ki se je pred par leti lasal z nekim obskurnim klerikalcem po predalih »Učiteljskega Tovariša«, ter zahteval za svojo polemiko brezplačno predale tega lista. Ugodilo se mu je — ker je kazal napredno mišljenje. Tedanji upravnik pa je šel vpisat dve »Poslani« v inseratno knjigo kot inserat, jih kot take zaračunal in poslal račun, ki pa se ni po-